

EGÉSZSÉGTURIZMUS

SZAKMAI HÁTTÉRANYAG

MAGYARORSZÁG

Itthon otthon van

A TERMÉK

Magyarország világviszonylatban is egyedülállóan gazdag termál- és gyógyvízkinccsel rendelkezik, hiszen az ország területének 80%-a alatt termálvíz található. Ennek köszönhetően az egészségturizmus meghatározó eleme a magyarországi turisztikai kínálatnak, amelynek megalapozása a fürdőkultúra-történet szempontjából évezredekre, turisztikai - ezen belül gyógyturisztikai - szempontból pedig több évtizedre vezethető vissza.

A gyógyfürdő-kultúrában komoly hagyományaink vannak: történelmi fürdőink, fürdőkultúránk, orvosaink szaktudása, és az elmúlt évek fürdőberuházásai garanciát jelentenek a magas minőségű szolgáltatásokra. Az adottságok és szolgáltatások, valamint a kedvező ár/érték arány következtében sok az elégedett és visszatérő vendég.

Az egészségturizmus összefoglaló néven tartalmaz minden, az egészséggel kapcsolatos utazási típust. Az egészségturizmusban a látogatók alapvető motivációja a gyógyulás, az egészségi állapot javítása, (**gyógyturizmus**), illetve annak megőrzése, a betegségek megelőzése (**wellness turizmus**).

A gyógyturizmus, gyógyászati szolgáltatóhelyen, illetve gyógyüdülőhelyen, általában meghatározott minimális tartózkodási idő alatt, konkrét betegségek gyógyítása érdekében nyújtott szolgáltatások igénybevételét jelenti.

A tipikusan természeti gyógytényezőre (pl. gyógyvíz, gyógybarlang, mikroklíma, gyógyiszap) épülő gyógyászati és turisztikai szolgáltatások között a fő hangsúly a gyógyászaton van, melyet inkább csak kiegészítenek az általánosabb turisztikai szolgáltatások és vonzerők.

A wellness, az átfogóan értelmezett (mentális, fizikai, biológiai) egészség összhangjának megteremtését célozza és inkább kapcsolatos az életstílus megváltoztatásával, mint egy-egy konkrét betegség gyógyításával. Az egészségtudatos ember ugyanis életformájával, egészséges táplálkozásával, rendszeres testmozgásával járulhat hozzá egészsége megőrzéséhez, a betegségek megelőzéséhez. A wellness-turizmus mindezen célokat szolgálja összetett szolgáltatásaival, melyek egyszerre célozzák a fizikai állapot és állóképesség javítását, valamint a szellemi frissesség megőrzését. A wellness holisztikus, tehát átfogó értelemben foglalkozik az ember egészségével és feltételezi, hogy a személy önmaga is aktívan részt vesz egészsége megőrzésében, a betegségek megelőzésében. Az egészségtudatos életmód kialakítására való igény nyomon követhető a kereslet folyamatos növekedésében is.

A 2002-ben elkészült egészségturisztikai kutatás belföldi kereslet-elemzése alapján a wellness szolgáltatásai elsősorban a megelőzésre (70%) és a pihenésre (23%) irányulnak. A wellness-turizmus célcsoportját – elsősorban a stresszelt, hajszott életet élő városiak –, az évente egyszeri hosszabb üdüléssel szemben a szolgáltatások hosszú hétvégéken, évente több alkalommal történő igénybe vétele jellemzi.

Magyarország gazdag termálvízkinccse lehetővé teszi, hogy az ország szinte teljes területén termálvízre alapozott wellness-központok alakuljanak ki.

TÖRTÉNETI – TERMÉSZETI HÁTTÉR

Magyarország fürdő kultúrája a *kelta idők*re nyúlik vissza, ennek emlékét őrzi az “AQ INC” – bő, gazdag víz elnevezésünk. A *római időkben* alakultak ki az első fürdőzőhelyek, amelyek nyomán a *török uralom* idején – ismerve a vizek gyógyhatását - számos, ma is ismeretes fürdőhely épült: többek között Budapesten a Rác, Király, Lukács fürdők, valamint Egerben a török fürdő.

A *XIX.-XX. század* folyamán a fürdő kultúra tovább fejlődött hazánkban, köszönhetően annak is, hogy olaj után kutatva a föld mélyéből több helyen termálvíz tört fel, amelyek kedvező gyógyhatása hamar kiderült. Így létesült fürdő Hajdúszoboszlón, Zalakaroson és Sárváron. Az ezt követő intenzív kutatások eredményeként 1289 gyógyforrás vált ismertté Magyarországon.

A gyógy- és termálvizeink nemzetközi elismertségét az is bizonyítja, hogy 1937-ben a Budapesti Gyógyfürdő Egyesületnek 32 külföldi irodája működött. Ugyanebben az évben, a világ 36 országából 340 vendég részvételével a Nemzetközi Termál- és Gyógyfürdők Szövetségének (FITEC) első ülését hazánkban rendezték, majd annak örökös házigazdája voltunk egészen a Második Világháborúig, amikor a Szövetség Svájcba költözött. Az 1937-es konferencián a résztvevők egybehangzó véleménye alapján *Budapestet a világ fürdő-fővárosává* választották.

GYÓGYÁSZATI ADOTTSÁGOK

Impozáns, egyedülálló számok a természeti és infrastrukturális adottságok tekintetében. Magyarországon jelenleg összesen

- 1 289 termálforrás van,
- 385 településen működik termál, illetve gyógyvízű fürdő,
- 13 gyógyhely,
- 62 minősített gyógyszálló,
- 67 minősített gyógyfürdő (ebből 9 Budapesten található),
- 5 gyógybarlang,
- 81 elismert ásványvíz-, illetve 315 gyógyvízforrás,
- 5 gyógyiszaplelőhely
- és 1 mofetta (szárazfürdő) található.

Számottevő természeti értékeink közül kiemelt figyelmet érdemelnek gyógyforrásaink, termálvizeink. Nemzetközi összefüggésben hazánk az első öt termálvízben leggazdagabb országcsoportba tartozik:

- Japán,
- Izland,
- Olaszország,
- Franciaország,
- Magyarország.

Jelenleg gyógyhely minősítésű települések: Balf, Bük, Kékestető, Lillafüred, Balatonfüred, Debrecen, Eger, Gyula, Hajdúszoboszló, Harkány, Hévíz, Parád, Zalakaros.

TERMÉSZETES GYÓGYMÓDOK JAVALLATAI

- **Termál-gyógyvizek** jellemző javallata: mozgásszervi, nőgyógyászati, bőrgyógyászati problémákra;
- **Barlangterápia:** főként asthma és allergia panaszokra a hazai öt gyógybarlang közül jelenleg három használható turisztikai célokra;
- **Szárazfürdő/Mofetta:** vérkeringési megbetegedések (érszűkület), mozgásszervi, bőrgyógyászati, nőgyógyászati megbetegedésekre. Szén-dioxid terápia a Mátrában (vulkáni utóműködés); illetve Nógrádban;
- **Klímaterápia:** pajzsmirigy-megbetegedésekre.

FEJLESZTÉSEK, BERUHÁZÁSOK

Műemlékfürdők fejlesztése

A 2006. évi Kormányprogram - a turizmus fejlesztése terén - a műemlékfürdők korszerűsítését emelte ki az egyik legfontosabb feladatként. Az igények felmérését követően, a támogatási feltételrendszer kialakításának lényeges eleme volt, hogy a pályázat lehetőséget adjon a műemléképületekkel kapcsolatos helyreállítási munkák finanszírozására is. Ezért az Európai Bizottság jóváhagyásával olyan megoldást sikerült találni, amely az örökségmegőrzéshez kapcsolódó beruházási költségeket 70%-os, míg a fürdők szolgáltatásainak korszerűsítését, a beruházásokra általánosan érvényes mértékkel (35-50%) támogatja.

A műemlékfürdők korszerűsítésének támogatására - 2005. november 3-án 2500 millió Ft keretösszeggel - meghirdetett pályázatra, a 2006. február 3-i határidőig 5 pályázat érkezett be. A Budai Irgalmasrendi Kórház Török Fürdője, az egri Török Fürdő, a Gellért, Széchenyi és Lukács fürdő korszerűsítése, összesen 5125 millió Ft összegű beruházással valósulhat meg.

TÉNYEK ÉS ADATOK

A Központi Statisztikai Hivatal legfrissebb adatai szerint 2007. január-szeptemberben a magyarországi gyógyszállodák 562 ezer vendéget fogadtak, az általuk eltöltött vendégéjszakák száma 2,1 millió volt. **A vendégek száma 3,8 a vendégéjszakák száma 1,6%-kal növekedett** az előző év azonos időszakához képest, ami a belföldi forgalom növekedéséből és a külföldi forgalom csökkenéséből adódott.

A **gyógyszállodák** jelentőségét mutatja, hogy a vizsgált időszakban a kereskedelmi szálláshelyek vendégeinek csaknem 10%-át, vendégéjszakáinak 12,8%-át regisztrálták gyógyszállodában. A szállodák esetében minden 100 vendégből 14 választotta a gyógyszállót, a szállodai vendégéjszakáknak pedig csaknem egyötödét regisztrálták a gyógyszállókban.

2007 első háromnegyed évében a gyógyszállodák vendégeinek 57,5%-a belföldről érkezett, a vendégéjszakák számából ugyanakkor a külföldiek a belföldieknél kissé nagyobb arányban, 51,8%-kal részesedtek. A vizsgált időszakban az átlagos tartózkodási idő a gyógyszállodákban (3,7 éjszaka) meghaladta a kereskedelmi szálláshelyi átlagot (2,8 éjszaka). A külföldi vendégek átlagosan 4,5 éjszakát, a belföldi vendégek átlagosan 3,1 éjszakát töltöttek a magyarországi gyógyszállodákban.

A gyógyszállodákban csak a belföldi vendégéjszakák száma emelkedett, a wellness-szállodákban a belföldi és a külföldi vendégforgalom egyaránt bővült. A külföldi és belföldi

vendégéjszakák számának alakulását a különböző szállástípusokban az 1. táblázatban foglaltuk össze.

1. táblázat

A kereskedelmi szálláshelyek vendégéjszakái szállástípusonként, 2007. január-szeptember

Szállástípus	Összesen			Külföldi			Belföldi		
	2007	2007/ 2006	2007-2006	2007	2007/ 2006	2007-2006	2007	2007/ 2006	2007-2006
	éjszaka	%	éjszaka	éjszaka	%	éjszaka	éjszaka	%	éjszaka
Szálloda	10 901 179	0,6	65 017	6 217 285	-2,0	-126 883	4 683 894	4,3	193 104
5 csillagos	1 075 551	2,9	30 312	958 504	0,1	958	117 047	33,8	29 568
4 csillagos	4 106 284	4,9	191 809	2 605 209	-2,3	-61 330	1 501 075	20,2	252 261
3 csillagos	4 773 521	1,5	70 545	2 388 570	1,1	25 988	2 384 951	1,9	44 469
2 csillagos	628 889	-25,5	-215 257	207 051	-26,6	-75 035	421 838	-25,0	-140 613
1 csillagos	316 934	-2,4	-7 793	57 951	-23,2	-17 506	258 983	3,9	9 721
Gyógy szálló	2 064 493	1,6	32 512	1 069 587	-2,8	-30 811	994 906	6,9	64 218
Wellness-szálloda	1 088 975	13,2	126 983	318 185	6,1	18 293	770 790	16,4	108 599
Panzió	1 716 222	0,9	15 308	501 304	0,2	-1 001	1 214 918	1,2	14 406
Turistaszállás	567 709	-15,5	-104 136	48 599	-18,6	-11 105	519 110	-15,2	-93 048
Ifjúsági szálló	642 705	0,9	5 733	155 471	-4,5	-7 326	487 234	2,8	13 271
Üdülőtábor	818 262	-4,4	-37 661	191 602	-2,3	-4 511	626 660	-5,0	-32 982
Kemping	1 479 534	6,1	85 063	1 038 309	2,4	24 335	441 225	15,7	59 872
Összesen	16 125 611	0,2	32 187	8 152 570	-1,5	-124 151	7 973 041	2,0	156 334

Forrás: KSH előzetes adatok

2007 első kilenc hónapjában a külföldi vendégéjszakák 17,2%-át regisztrálták a gyógy szállodák. A vizsgált időszakban a legtöbb vendégéjszakát **Németország** (a gyógy szállodában töltött összes külföldi vendégéjszaka 40,7%-a), **Ausztria** (12,0%), **Oroszország** (4,3%) és **Svájc** (3,7%) adta. Németország esetében 10,5%-kal, Ausztria esetében 6,9%-kal, Svájc esetében 3,7%-kal csökkent, Oroszország esetében 39,4%-kal nőtt a gyógy szállodákban töltött vendégéjszakák száma.

A **wellness-szállodák** vendégeinek és vendégéjszakáinak száma (434 ezer, illetve 1089 ezer) 15,3%-kal, illetve 13,2%-kal emelkedett 2006. január-szeptemberhez képest.

A vizsgált időszakban a belföldi forgalom volt a meghatározó a wellness-szállodákban: a vendégek 75,9%-a, a vendégéjszakák 70,8%-a belföldről származott. Az átlagos tartózkodási idő a wellness-szállodákban valamivel a kereskedelmi szálláshelyi átlag (2,8 éjszaka) alatt maradt, 2,5 éjszaka volt. 2007. január-szeptemberben a külföldi vendégek átlagosan 3,0 éjszakát, a belföldi vendégek átlagosan 2,3 éjszakát töltöttek a wellness-szállodákban.

2007. szeptember 30-án a KSH **56 gyógy- és 62 wellness-szállodát** tartott nyilván. Ezek közül 55, illetve 61 működött az említett időpontban. A működő gyógy szállodák 14 ezer, a működő wellness-szállodák 9700 férőhelyel rendelkeztek.

2007. január-szeptemberben a gyógy szállodák **szobakapacitás-kihasználtsága** 65,2%, a wellness-szállodák szobakapacitás-kihasználtsága 52,8% volt, mindkettő meghaladta a szállodák átlagos kihasználtságát, ami 50,8%-ot tett ki.

Az első háromnegyed évben a gyógy szállodák 14,6 milliárd (+3,5%), a wellness-szállodák 7,8 milliárd (+24,8%) **szállásdíj-bevételt** realizáltak. A gyógy szállodák esetében a szállásdíj-bevétel 58,2%-a külföldi vendégektől származott, a wellness-szállodák esetében a szállásdíj-bevételek lényegesen nagyobb arányban (75,2%) eredtek a belföldiektől.

TERMÉKSPECIFIKUS MARKETINGTEVÉKENYSÉG

A kommunikáció középpontjában az országot legmagasabb színvonalon képviselő, folyamatosan a kereslethez, aktuális piaci trendekhez igazított és igazodó termékportfóliót helyezi az MT Zrt. a piacain eltérő pozícionálásban. Forrásai döntő hányadát is ezen kiemelt termékek marketingjére koncentrálja. Így többek között kiemelt turisztikai terméként kezeli az egészségturizmust, amely alatt a gyógy-, és a wellness szolgáltatások és a kulturális örökség is együttesen érhető.

Kiállítások, konferenciák

Belföldön

V. Spa & Wellness Egészségturisztikai Szakkiállítás, Konferencia és Vásár

A kiállítást 2006-ban már ötödik alkalommal rendezte meg a Geomédia Rt., a Magyar Turizmus Zrt. társrendezésében. A kiállítók között megtalálhatóak voltak a hazai turisztikai ipar szolgáltatói, így utazási irodák, szállodák, fürdők, gyógyfürdők, élményfürdők, programgazdák, gyógy-, wellness-, és biotermékeket forgalmazók, stb. Az esemény időpontja **2006. november 9-12.**, helyszíne a **HUNGEXPO Budapesti Vásárcsopont „D” pavilonja** volt. A Zrt. az eseményt megelőzően belföldi újságírói, valamint a rendezvényt egyidőben tour-operatori tanulmányutat is szervezett. Az esemény honlapja: www.spahungary.com.

A rendezvényt a Magyar Turizmus Zrt. nagyközönségi hirdetési kampánya kísérte.

2007-ben a kiállítást megvásárolta a Hungexpo Zrt. és az új tulajdonos szervezésében **2007. november 8-11** között került sor az eseményre, melynek helyszínül a **HUNGEXPO Budapesti Vásárcsopont „D” pavilonja** szolgált. A korábbi évekhez hasonlóan a Magyar Turizmus Zrt. idén is szakmai közreműködőként vett részt a kiállítás szervezésében.

SPA – Europe 2006

Az Európai Egészségturisztika Szakma Konferenciája – a V4-ek jegyében

A Magyar Egészségturizmus Marketing Egyesület (MEME) szervezésében került megrendezésre **2006. február 23-24.** között. Kiemelt célja a Visegrádi 4-ek vonatkozásában az egészségturizmus helyzetének és lehetőségeinek megvitatása volt.

DM akció

2006 őszén a Magyar Turizmus Zrt. Egészségturizmus Irodája mind a 2007. évi csomagajánlatokat tartalmazó kiadványt, mind pedig a szolgáltatókat bemutató kiadványt DM akció keretében juttatta el 4.300 belföldi címre.

Új egészségturisztikai honlap

Magyarország gyógy- és wellness kínálatának hatékonyabb bemutatása érdekében elkészült a Magyar Turizmus Zrt. új tematikus weboldala, a www.wellness.itthon.hu. A honlapon három nyelven, magyarul, angolul (www.spasinhungary.com) és németül (www.kureninungarn.de) tájékozódhatnak a magyarországi gyógyfürdők, termál- és strandfürdők, gyógy- és wellness szállodák, illetve egyéb egészségturisztikai létesítmények kínálatáról az érdeklődők. A weboldal a szolgáltatók üdülési ajánlatain kívül számos információt tartalmaz a termálvizekről, gyógyhatású anyagokról és gyógyhelyekről, a szállodák és fürdők terápiás kezeléseiről és wellness szolgáltatásairól, valamint a környék látnivalóiról. Az érdeklődők a szálláshely-, illetve az ajánlatkereső segítségével választhatnak az adatbázis folyamatosan bővülő kínálatából, a részletes kereső pedig segít a speciális igényeknek megfelelő helyet megtalálni a szolgáltatók között. Az új tematikus oldal folyamatosan bővül, a tartalmi megújulás érdekében a honlapon további hasznos információk kerülnek majd elhelyezésre.

Kiadványok

Gyógy+Wellness csomagajánlatok; a kiadvány konkrét, 2008. évi csomagajánlatokat tartalmaz mind a gyógy-, mind a wellness kínálat iránt érdeklődőknek. A brossúra 2007. novemberében készült el, és a **VI. Spa & Wellness Egészségturisztikai Szakkiállítás, Konferencia és Vásáron** a Magyar Turizmus Zrt. standján már trejesztésre került.

Egészségturizmus leporelló; a Magyar Turizmus Zrt. „12 érv...” leporelló-konceptiójának megfelelően 2007 februárjában jelent meg a „12 érv a magyar egészségturizmus mellett” kiadvány 11 nyelven.

Gyógy+Wellness szolgáltatókat bemutató kiadvány, amely a legjelentősebb gyógyfürdők, gyógyszállodák, a gyógybarlangok, aquaparkok és wellness-hotelek részletes bemutatására hivatott. A kiadvány nyolc nyelven jelent meg, mind gyógy, mind wellness vonatkozásban és a könnyebb eligazodás érdekében összefoglaló táblázatokat is tartalmaz. A brossúra 2006 őszén frissítve került a kiállításokra.

Golden Club kiadvány; Magyarország vezető gyógyszállodáinak kezdeményezésére létrehozott speciális kiadvány, amelynek célja, hogy a külföldi biztosítók, és egészségpénztárak bevonásával tovább bővülhessen a hazánk gyógyszerellátásait igénybe vevő látogatók köre.

A kiadvány első lépésben német nyelven jelent meg, 2005 őszén.

Tekintettel arra, hogy az egészségturizmus igen sok desztinációban kiemelt termék, több **külképviselőt**, valamint szinte mindegyik **Regionális Marketing Igazgatóság** készít **termékspecifikus egészségturisztikai kiadványt.**

Együttműködés szakmai szervezetekkel:

Royal Spas of Europe (Európa Királyi Fürdővárosai)

A jelenleg 8 tagból álló európai egyesület célja, azon magas színvonalat képviselő gyógyfürdők marketingtevékenységének támogatása, amelyeket történelmi szálak királysághoz, királyokhoz fűznek. Az egyesület magyar tagjai Budapest és Sárospatak.

Budapest Gyógyfürdői és Hévízei Zrt.

A két szervezet közötti együttműködés célja, hogy Budapest mint a magyar egészségturizmus egyik legjelentősebb desztinációja, megfelelő súllyal jelenjen meg a nemzetközi piacon. Az együttműködés kiterjed a marketingkommunikációra és a promóciós tevékenységre; így pl. az újságírók fogadására, külföldi megjelenésekre, stb.

Magyar Wellness Társaság

A wellness-turizmus szakmai szervezete és a Magyar Turizmus Zrt. együttműködése példaértékű. Céljuk a jelenlegi wellness-szállodai kritérium-rendszer továbbfejlesztése, amelynek eredményeképpen a wellness-hotelek között is különbséget jelentő minősítés valósul meg a marketingmunka minél eredményesebbé tétele, a turisták jobb tájékoztatása érdekében.

Magyar Fürdőszövetség - Az elsősorban a magyarországi fürdőket tömörítő szakmai szervezetnek tagja a Magyar Turizmus Zrt is.